

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні сільськогосподарське виробництво в цілому перебувають у центрі суспільної уваги, оскільки і без того високі ціни на продовольство останнім часом стрімко зросли - такі явища викликають у населення України велику стурбованість і загострюють соціальну напруженість [1]. Поряд з цим, під тиском сучасних процесів глобалізації та інтеграції, а також трансформаційних змін, які зумовили недосконалість системи організаційно-економічних та фінансово-кредитних механізмів господарювання, переважна більшість вітчизняних аграрних підприємств потрапила в критичне коло розвитку, що активізує потребу у пошуку шляхів забезпечення їх ефективного виробництва на основі обґрунтування стратегій їх економічної діяльності та розробки інноваційних напрямків щодо посилення конкурентних позицій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Проте, окрім вказаних факторів, що негативно позначаються на показниках ефективності виробничо-господарської діяльності аграрних підприємств, слід відмітити і те, що саме аграрний сектор національної економіки належить до найризикованіших, оскільки ефективність аграрних підприємств також залежить від природно-кліматичних умов господарювання та від рівноцінного технологічного і ресурсного забезпечення [2].

Не зважаючи на те, що провідними науковцями ННЦ «Інститут аграрної економіки» було розроблено стратегію розвитку сільського господарства України на період до 2020 року, метою якої було визначено розвиток сільського господарства як високоефективної конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках галузі економіки, що забезпечує продовольчу безпеку держави, виробництво високоякісної сільськогосподарської продукції в обсягах, достатніх для задоволення потреб населення і переробних галузей, та надійну економічну основу соціально-економічного розвитку українського села [3, с. 7-8], обсяги виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції ще досі залишаються на низькому рівні, що інколи призводить до збитковості виробництва, насамперед деяких видів продукції тваринництва.

Слід відмітити, що ефективність підприємницьких структур аграрної сфери економіки в значній мірі обумовлюється й регіональними особливостями їх функціонування та виробничим напрямком розвитку. Як показали дослідження, Одеська область в частці регіонів у загальному обсязі продукції сільського господарства в 2017 році зайняла 4,7%, тоді як Вінницька область – 8,2% [4, с.133]. Пріоритетністю у загальному виробництві продукції рослинництва аграрних підприємств Одеської області відзначаються зернова та зернобобова продукція, а також насіння соняшнику, виробництво яких в 2017 році складає 4265 тис. т. та 904 тис. т. відповідно [4, с.142]. Така спеціалізація переважної більшості аграрних підприємств Одеської області зумовлена стабільним рівнем рентабельності зазначеної рослинницької продукції. Щодо продукції тваринництва, то в 2017 році аграрні підприємства Одеської області надають перевагу виробництву молока та яєць, про що свідчать обсяги виробництва, а саме: молоко – 349 тис. т та яєць – 306 млн. шт. [4, с.148].

Якщо проаналізувати стан виробництва сільськогосподарської продукції у розрізі окремого підприємства, а саме ТОВ «Трофімова» Овідіопольського району Одеської області, то слід відмітити, що в 2017 році порівняно з 2015 роком найбільш рентабельними товарними видами продукції є зерно пшениці озимої та насіння соняшнику, рівень рентабельності по яким склав 71,7% та 112,1% відповідно. Щодо галузі тваринництва, то тут товариство надає перевагу виробництву молока, виробництво якого в 2017 році було вкрай неефективним. Не зважаючи на те, що надходження продукції рослинництва до реалізації є сезонним, в цілому по господарству в 2017 році було рентабельним виробництво рослинницької продукції (100,8%), тоді як виробництво продукції тваринництва є нерентабельним, про що свідчить отриманий рівень збитковості (-43,1%).

Основною проблемою, що перешкоджає зростанню рентабельності виробництва неперіоритетних видів сільськогосподарської продукції, насамперед тваринництва, є недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення більшості аграрних підприємств, що в свою чергу зумовлено відсутністю власного капіталу та умов доступу до кредитів, а також неадекватним співвідношенням між цінами на технічні засоби та сільськогосподарською продукцією.

Забезпечення економічного розвитку аграрних підприємств нерозривно пов'язане з подальшою всебічною інтенсифікацією сільськогосподарського виробництва аграрних підприємств, в процесі якої забезпечується підвищення врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності худоби. Поряд з цим вкрай необхідно мобілізувати внутрішні можливості щодо забезпечення ефективного використання наявного виробничо-ресурсного потенціалу та проведення маркетингової діяльності. Основою маркетингової роботи у сільськогосподарських підприємствах повинна стати розробка оптимальної програми виробництва основних видів продукції відповідно до вимог ринку і потреб споживачів з урахуванням внутрішніх можливостей використання наявного ресурсного потенціалу, що дозволить оптимізувати отримання прибутків на одиницю залучених у виробництво земель та інших ресурсів. З метою забезпечення стабільного розвитку аграрних підприємств основними пріоритетами має стати реалізація внутрішніх чинників забезпечення ефективності виробництва, а саме:

- всебічна інтенсифікація сільськогосподарського виробництва аграрних підприємств;
- диверсифікація виробничої діяльності відповідно до обґрунтованої спеціалізації на основі розробки оптимальної програми виробництва основних видів продукції;
- поглиблення інтеграційних процесів і кооперування діяльності, що забезпечить вирішення проблем маркетингової діяльності та матеріально-технічного й технологічного забезпечення виробництва продукції.

Список використаної літератури:

1. Бражевська Г. М. Техніко-технологічне забезпечення виробництва продукції рослинництва / Г. М. Бражевська // Економіка АПК. - 2009. - №12. - С.49-52.
2. Гречкосій В.В. Стан і перспективи розвитку регіонального ринку продукції рослинництва / В. В. Гречкосій // Вісник аграрн. науки Причорномор'я, - Миколаїв, 2009. - с. 81-86
3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
4. Державний комітет статистики. Статистичний збірник. Україна у цифрах у 2017 році / За ред. Вернера Ігоря Євгенійовича. – К.: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2018. – 240с.